

Vázquez Osuna rigor mortis o la criminalització de l'anarquisme

Agustín Guillamón

desembre 2015

Un altre llibel que des del títol carrega contra l'anarquisme unint les paraules anarquista i criminal, Federico Vázquez Osuna: *Anarquistes i baixos fons. Poder i criminalitat a Catalunya (1931-1944)*.

No és un nou Mir, caracteritzat per la ignorància, l'odi i la manipulació documental més descarada. És indubtable el treball de recerca en arxius efectuat per Vázquez Osuna (VO), funcionari de l'administració de justícia a Catalunya des de fa més de 20 anys. Però no diu res de nou, perquè les seves fonts arxivístiques ja han estat utilitzades anteriorment. Comparteix amb Mir el llenguatge del llibel, la malvolença i l'objectiu de denigrar i criminalitzar al moviment llibertari. Ignora fonts documentals fonamentals, com l'Arxiu Tarradellas, la consulta en hemeroteques es limita a la còmoda i socorreguda consulta de *La Vanguardia* i desconeix la bibliografia més recent sobre el tema: Chris Ealham, Els Giménólogos, Agustín Guillamón i Pere López (tots ells de afinitat àcrata) i Josep Antoni Pozo (marxista). Aquest desconeixement de les investigacions més recents té un preu massa alt: la ignorància de dades essencials sobre algunes de les biografies que tracta. I això és molt greu, perquè el coneixement profund de la historiografia ja publicada és l'abecé més elemental i el punt de partida de qualsevol investigació rigorosa. Vázquez Osuna o la mort del rigor. *Rigor mortis*.

En comparació amb el llibel descuidat, desinformat i deshonest de Mir, ens trobem amb aquest llibel acadèmic, documentat però profundament esbiaixat de VO, que a més té la fabulosa pretensió i la repetitiva cura de esquitjar, aquí i allà, amb expressives declaracions de què el moviment llibertari no és "només" el de les biografies criminals que ens exposa. És com l'arquitecte que construeix un edifici amb columnes de falsificacions i encofrats de difamacions i després retira acuradament les bastides, per enguixar les parets i pintar-les amb quatre pinzellades de color que avisen, aquí i allà, que el moviment llibertari no era una organització de criminals, per intentar ocultar amb aquesta capa de pintura l'evident estructura fal·laç i difamatòria de tot el construït.

Cal acceptar, com fa el seu prologuista, que no estem davant d'un llibre d'història; és cert, estem davant d'un **llibel difamatori ple de fraus, artificis, llacunes, xafarderies i desinformacions que converteixen rumors o infàmies en "certeses" no demostrades**. Quan se'ns diu que estem davant la feina d'un historiador, hem d'afegir alguna cosa més: estem davant d'un treball de l'escola històrica catalanista i burgesa,

caracteritzada pel **dogma indiscutible i inamovible que el 1936 no hi va haver revolució ni situació revolucionària de cap tipus a Barcelona i Catalunya.**

Més que com a historiador, VO actua com a prepotent jutge maniqueu, que diferencia sempre entre "els bons anarquistes" i els mals criminals que es disfressen d'anarquistes, encara que s'oblida sempre de citar les bones obres dels bons anarquistes. Vagi vostè a saber per què classifica a Joan García Oliver, Dionís Eroles i Aurelio Fernández com a criminals i a Durruti com a bon anarquista. Mai explica el seu criteri maniqueu. No ho diu, i aquesta és una greu omissió en un llibre dedicat precisament a fustigar "els dolents".

Hi ha coses molt divertides i estrofolàries. Gairebé tots els biografats són desprestigiats per l'estigma burgès d'haver estat atracadors. Però mai s'utilitza aquest desqualificatiu amb Durruti, figura mítica a la qual no arriba cap crítica, almenys en aquest llibre, i que també va ser atracador, però que mai és qualificat com a tal en tot el llibre: misteris insolubles d'una maldiença selectiva del moviment llibertari, que no s'atreveix encara amb EL MITE Durruti. Tan atracador van ser Durruti com Aurelio: ¿per què per VO Durruti és un bon anarquista i Aurelio un de dolent, quan a més tots dos militaven en el mateix grup d'afinitat?

Més divertit i cridaner encara és l'esbós biogràfic denigrant de José Gallardo, que apareix a la pàgina 101 del llibre com a militant confederal, però que en realitat va ser un militant del PSUC. Tal fiasco ens porta a qüestionar la selecció de biografats "criminals" efectuada per VO, **QUE AL SELECCIONAR NOMÉS A ANARQUISTES està discriminant i difamant al moviment llibertari amb aquest criteri selectiu**, perquè també els va haver de republicans i estalinistes del PSUC. Per què no parlar d'Àfrica de les Heras i les seves orgies de sexe i sang (segons Miravittles), i que a més va col·laborar assíduament amb José Gallardo en les seves tasques repressives? La resposta és evident: per sectarisme. Ignorava VO aquesta relació policíaca entre Gallardo y Àfrica? Aquest lligam és criminal si Gallardo és llibertari, però no ho és si tots dos són estalinistes del PSUC?

La selecció de VO és a més d'arbitrària i errònia, infamant, parcial i burgesa. Però sobretot fa impossible la comprensió correcta del fenomen revolucionari, la qual cosa l'incapacita per efectuar un estudi rigorós de la violència existent a la Catalunya de 1936-1937 i fa impossible en definitiva una correcta interpretació d'aquest període històric. Perquè **la repressió contra la burgesia i els feixistes a la rereguarda catalana va ser obra de les Patrulles de Control** del Comitè Central de Milícies Antifeixistes (CCMA), però VO es cuida ben bé d'explicar al lector que dels 711 patrullers que componien inicialment patrulles **només 325 eren cenetistes i la resta pertanyien a ERC, PSUC, UGT i POUM.** Oblit, ignorància o libel?

El llibre està ple d'errors factuais i d'ignoràncies clamoroses.

Ignora, per exemple, que **Companys** va ordenar repetidament a l'aviació republicana, al maig de 1937, que bombardegés Barcelona, és a dir, els edificis i casernes en possessió de la CNT (vegeu *Barricades a Barcelona* i *La repressió contra la CNT i els revolucionaris*, de Guillamón).

Ignora o amaga que **Dionís Eroles** el 13 novembre 1936 va impedir la fugida d'Azaña a França, sotmetent-lo a una intensiva vigilància policial, inclosa l'amenaça a la seva guàrdia personal de les nefastes conseqüències que tindria per a ells l'escapada d'Azaña a l'estranger. Ignora o amaga que el 20 novembre de 1936, es va oposar i va evitar les "saques" de presoners feixistes en represàlia pels bombardejos navals de la costa catalana, que al febrer de 1937 va denunciar detencions arbitràries de les que no havia tingut notícia, que el seu enfrontament amb Rodríguez Sales va ser constant en les reunions de la Junta de Seguretat. Ignora que Dionisio Eroles va ser el màxim responsable del Consell d'Obrers i Soldats i mai cita que va ser secretari regional de la CNT catalana.

Desconeix o no entén que **Dionís Eroles i Aurelio Fernández van intentar una difícil transició entre l'espontaneïtat revolucionària de l'estiu de 1936 i la posterior institucionalització de les Patrulles de Control.**

Ignora que un dels seus biografiats, i l'únic que mereix el qualificatiu de delinqüent, Lucio Ruano, va ser jutjat i condemnat a mort pel Sindicat de Metal·lúrgia de la CNT i executat per militants d'aquest sindicat. Llegint la bibliografia ja publicada (Gimenólogos, López i Guillamón) s'hagués estalviat les mil i un ximpleries que diu respecte a Ruano. No és una deficiència menor en un llibre dedicat a elaborar set biografies (**Dionís Eroles, Aurelio Fernandez, Justo Bueno, Adolfo Ballano, Josep Batlle, Antoni Devesa i Lucio Ruano**), sobretot si considerem que la de Ruano juga un paper central.

Un altre error d'embalum: seguint l'estela de Mir relaciona a Aurelio Fernández i Josep Tarradellas en l'assumpte dels maristes, i ens obsequia amb una mena de forta amistat entre les dues personalitats. Sense cap fonament. I desconeix a més un fet molt important: l'assassinat dels 42 maristes va obtenir un ampli suport, no només entre la base militant, sinó entre nombrosos líders anarquistes del moment: des de Joan Pau Fàbregas (impulsor del Decret de Col·lectivitzacions) fins a Federica Montseny. Per què?: perquè els maristes eren **desertors** que, alliberats, se sumarien a l'exèrcit franquista; perquè l'enemic estava al front però també a la rereguarda. La difamació i la criminalització del moviment llibertari s'efectuen sempre en el seu aïllament del moment històric i les peremptòries necessitats del moment, a l'interior d'una mena de **campana ahistòrica regida per una moral burgesa que esborra prèviament la participació de republicans i estalinistes en la repressió de l'estiu de 1936**. Els maristes eren l'enemic de classe a abatre, tant en el front com a la rereguarda. L'Església no era només l'ideòleg fonamental de l'enemic, sinó el col·laborador imprescindible de l'exèrcit. Sense aquesta col·laboració i ferotge embranzida de l'Església contra la República no s'hagués produït el cop d'Estat ni l'aixecament militar contra un govern elegit democràticament. L'Església i els dretans van patir una dura repressió a l'estiu de 1936 fruit de la seva col·laboració en l'alçament militar; però aquesta repressió va ser executada per anarquistes, estalinistes, republicans i poumistes, encara que en l'estiu de 1937 la repressió dels cenetistes, derrotats al maig de 1937, va ser acompanyada **d'una campanya de difamació que els va atribuir, en exclusiva, la repressió antiburgesa de 1936**. L'escola

historiogràfica estalinista i catalanista és hereva i continuadora d'aquesta infàmia, que d'aquesta manera els deslliure d'aquesta responsabilitat.

Admetem que no entenem i ens continua sorprenent aquesta malvolença i difamació contra Tarradellas, unides al culte a un Companys divinitzat, que caracteritza a aquesta escola historiogràfica catalanista i burgesa que uneix Mir i VO. Per què Companys va ser un sant i Tarradellas un diable?: potser perquè el pragmàtic Tarradellas estava convençut de la necessitat de pactar **amb** els anarquistes i que no podia fer-se res **contra** els anarquistes.

Aurelio Fernández va ser absolt en el judici republicà per l'atemptat del 2 agost 1937 contra Josep Andreu i Abelló. De la mateixa manera, la justícia francesa va rebutjar l'extradició d'Aurelio Fernández a una demanda judicial que afectava ciutadans francesos. En l'estat actual de les investigacions, com conclou l'historiador José Luis Martín Ramos (MR), poc sospitosos de simpaties cenetistes, no hi ha documents que puguin concloure clarament que hi hagi una responsabilitat directa d'Aurelio Fernández en l'assassinat de 42 maristes. Aquesta és la diferència entre MR i VO, l'historiador (per moltes diferències interpretatives que li separin d'altres historiadors) es limita a la documentació existent, el libelista als seus objectius difamatoris, primant els rumors sobre els documents.

Tot el llibre de VO es fonamenta en convertir gratuïtament rumors en certeses. Rigor mortis. No és un llibre d'història: és un libel difamatori.

Ni una frase referent a la victòria sobre l'aixecament militar i feixista, protagonitzada pels homes de la CNT i de la FAI. Ni una sola explicació sobre l'absolut predomini anarquista en les esferes del poder durant l'estiu de 1936, tot i que això figura en el seu títol. Ni una paraula sobre les col·lectivitzacions i la profunda revolució que es desenvolupava a la rereguarda catalana, ni una paraula sobre l'assassinat de Nin o la repressió del moviment llibertari pels estalinistes en l'estiu de 1937, ni una paraula sobre un Companys furiós perquè Sandino es negava a acatar les seves ordres de bombardejar Barcelona. No s'explica que la repressió de les Patrulles de control, que no era una organització de la CNT, sinó del CCMA, i amb participació de CNT, UGT, PSUC, ERC i POUM, es feia contra l'enemic emboscat a la rereguarda, en una situació de guerra civil. Per VO tot sembla realitzar-se en uns llimbs socials i polítics, neutres com sala d'hospital.

A la fatídica pàgina 101 del libel, on VO assegura que **Gallardo** no era militant del PSUC, mostra la seva absoluta ignorància i menyspreu (menysprea tot el que ignora) sobre el funcionament del Tribunal constituït pel CCMA, que expliquen Los Giménólogos, Guillamón i Pozo. VO diu que era un pseudotribunal dirigit per Eroles, Aurelio i Asens: això és una altra falsedat. El Tribunal d'Urgència del CCMA, situat al convent de Sant Elies, estava format per **Jaume Riera (CNT), José Gallardo Escudero (PSUC), Joan Coll Montserrat (ERC) i Pau Barceló (POUM)**. Aquest tribunal, des del 27 de novembre de 1936, va passar a dependre de la Junta de Seguretat de la Generalitat i estava constituït per **Juan Bonet Violán (CNT), Emilio Chueca Bergés (UGT), en substitució de Gallardo; Joan Coll Montserrat (ERC) i Silvio Torrents (POUM)**.

La presó de Sant Elies no va ser mai una presó de la CNT, sinó del CCMA i després de la Generalitat. Però conèixer i reconèixer tot això enterboliria el fil de la difamació del discurs de VO. Per esmenar-li la plana a VO es necessitaria l'escriptura d'uns llibres que ja estan escrits i que ja han estat citats.

La seva font principal és Joan Pons Garlandí, sense cap anàlisi de la credibilitat d'unes memòries absolutament esbiaixades i carregades d'errors: és patètic. No hi ha cap rigor. *Rigor mortis*.

Però el més penós del llibre és la seva incapacitat per entendre el discurs del conseller de Treball Vidiella, militant del PSUC, quan s'enfronta al procés de "cementiris clandestins" amb una argumentació jurídica impecable (Balcells, Godicheau) i davant les protestes d'un grup de familiars de processats ugetistes per "cementiris clandestins" Vidiella s'enfronta a l'intent de criminalització dels comitès revolucionaris de l'estiu de 1936, en què participaven no només cenetistes, sinó també ugetistes, republicans i pومistes. I afirma el següent: "els jutges no poden admetre les denúncies que es formulin sobre fets de caràcter revolucionari, esdevinguts amb motiu del moviment provocat pels generals facciosos, ja que d'efectuar-lo així, seria com processar la pròpia revolució".

Que Vidiella filtrés el debat de l'últim Consell de la Generalitat no era només una deslleialtat cap a la resta de consellers; era sobretot una maniobra política que tenia per objectiu aturar l'ofensiva judicial impulsada per Andreu i ERC, amb el beneplàcit de Companys. Aquesta ofensiva judicial, dels "cementiris clandestins", havia sobrepassat els límits de la repressió anticenetista, per arribar a tots els components dels Comitès Revolucionaris locals, inclosos els militants del PSUC i de la UGT. Vidiella donava un clar alt a aquesta ofensiva, des del seu càrrec de conseller de Treball de la Generalitat.

NO ES PODIA CRIMINALITZAR ALS COMITES REVOLUCIONARIS QUE HAVIEN DERROTAT l'alçament militar.

D'altra banda, no es tractava només d'una lleial defensa política dels presos del PSUC, sinó també de mantenir els governs locals antifeixistes, ja que les persones capacitades per a exercir càrrecs no eren inesgotables, i molts eren al front. Havia d'evitar-se una fractura social i política entre els antifeixistes que anaven a la presó i els que havien d'assumir un govern local, fràgil per l'enemistat dels familiars dels condemnats.

Vidiella va prosseguir les seves declaracions, elaborant una justificació jurídica de les accions revolucionàries dels Comitès de juliol de 1936 d'una gran altura intel·lectual: "La revolució fa coses ben fetes i mal fetes, però que no són precisament assenyalades com a delictes, ja que tot aixecament revolucionari trenca els vincles de les organitzacions existents, els motlles col·lectius anteriors al moviment, així com també tergiversa les normes del Dret instituïdes. Per exemple: els governants del 19 de juliol no van tenir en compte cap article de la Constitució ni de l'Estatut per armar al poble per tal que es fes front a l'aixecament traïdor dels militars feixistes".

En virtut de tal raonament, es desprenia que "els jutges no només no han d'acceptar denúncies d'aquesta índole, sinó que tampoc han d'acceptar quan

provenen d'individus als quals s'ha requisat el pis o la casa, o bé les terres, per ser conceptuats feixistes, o per haver-les abandonat ells mateixos".

Les demandes només eren acceptables quan en lloc de procedir d'accions revolucionàries, intervenien el lucre, la venjança o el robatori.

Vidiella va afirmar que la seva tesi havia estat acceptada unànimement pel Consell de la Generalitat, "el que vol dir que els detinguts actualment per causes diverses sobre els fets revolucionaris, s'han de posar immediatament en llibertat". I els jutges no haurien d'admetre més denúncies per aquest motiu.

De fet, en els següents mesos es va produir un sobreseïment general de tots els processos per "cementiris clandestins", el que no sempre va significar, sobretot per els cenetistes, la seva immediata llibertat.

A gairabé vuitanta anys de distància, els arguments de Vidiella segueixen sent vàlids contra l'intent de criminalització del moviment llibertari d'un VO, raó suficient per a què VO no entengui ni atengui el discurs de Vidiella.

VO pretén l'existència d'una "dramàtica patologia de l'ideal llibertari" que ha degenerat des de 1919 fins al punt d'arribar a la guerra civil com una associació "d'assassins i lladres impunes". I després d'escriure negre sobre blanc aquesta barbaritat s'atreveix a dir que no difama al moviment llibertari.

No cita ni una sola vegada a **Joan Peiró** com a cara amable de l'anarquisme, pràctica habitual de fariseus. Aquí n'hi ha prou amb ignorar. Però aquesta ignorància es fa supina quan ho ignora tot de **Josep Asens, cap de les Patrulles de Control**. Si parla d'Aurelio Fernández i de Dionís Eroles hauria de parlar de Josep Asens, o almenys explicar-nos perquè el seu nom no hi és a la seva selecció d'anarquistes "dolents".

Podríem dir molt més, i explicar moltes més coses, i millor, però seria tant com donar al llibel de VO una consistència i una validesa de la qual manca. Aquesta ressenya és innecessària, més enllà del lema "cap infàmia sense resposta".

L'ahir, l'avui i el demà es donen la mà, un passat deformat i criminalitzat legitimarà sempre qualsevol muntatge repressiu del botxí de torn.

Hem passat del rigor històric al *rigor mortis* d'un Vázquez Osuna, que nou Caton canvia el *Chartago delenda est* pel *Acracia Delenda est*.

Res de nou sota el sol; només l'acostumat odi de la burgesia contra la revolució anarquista de 1936. La mort del rigor històric es transforma en *rigor mortis*...

Agustín Guillamón
Barcelona, desembre 2015

BIBLIOGRAFIA:

BALCELLS, Albert: Justícia i presons, després de maig de 1937, a Catalunya. Dalmau, Barcelona, 1989.

Comité Central de Milícies Antifeixistes. Junta de Seguretat Interior. Conselleria de Seguretat Interior: Ordre públic i violència a Catalunya. Dau Barcelona, 2011. [Documentació de l'Arxiu Tarradellas].

EALHAM, Chris: La lucha por Barcelona. Clase, cultura y conflicto 1898-1937. Alianza Editorial, Madrid, 2005.

Gimenólogos, Los: En busca de los Hijos de la Noche. Pepitas de calabaza, Logroño, 2009.

GODICHEAU, François: Represión et Ordre Public en Catalogne pendant la guerre civil (1936-1939). École des Hautes Etudes en Sciences Sociales (2001). Thèse, 3 tomes.

- La guerre d'Espagne. République et révolution en Catalogne. Odile Jacob, Paris, 2004.

- No callaron. Las voces de los presos antifascistas de la República (1937-1939). Presses universitaires du Mirail. Toulouse 2012.

Govern de la Generalitat/Josep Tarradellas: Crònica de la Guerra civil a Catalunya. 2 volums, DAU, Barcelona, 2008 y 2009. [Documentació de l'Arxiu Tarradellas].

GUILLAMÓN, Agustín: Barricadas en Barcelona. Espartaco, Barcelona, 2007. (Descontrol, 2014)

- Los Comités de Defensa de la CNT en Barcelona (1933-1938). Aldarull, Barcelona, 2014 (4ª ed.)

- La revolución de los comités. Hambre y violencia en la Barcelona revolucionaria. De julio a diciembre de 1936. El grillo libertario, Barcelona, 2015 (segona edició).

- La guerra del pan. Hambre y violencia en la Barcelona revolucionaria. De diciembre de 1936 a mayo de 1937. Aldarull/Descontrol, Barcelona, 2014.

- La represión contra la CNT y los revolucionarios. Hambre y violencia en la Barcelona revolucionaria. De mayo a septiembre de 1937. Descontrol, Barcelona, 2015.

LÓPEZ SÁNCHEZ, Pere: Rastros de rostros en un prado rojo (y negro). Virus, Barcelona, 2013.

MARTIN RAMOS, José Luis: Territori capital. L'Avenç, Barcelona, 2015.

PONS GARLANDI, Joan: Un republicà enmig faistes. Ed. 62, Barcelona, 2008.

POZO GONZÁLEZ, Josep Antoni: El poder revolucionari a Catalunya durant els mesos de juliol a octubre de 1936. Crisi i recomposició de l'Estat. Tesi doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona (2002).

- Poder legal y poder real en la Cataluña revolucionaria de 1936. Espuela de Plata, Sevilla, 2012.

- Catalunya antifeixista. El govern Tarradellas enfront de la crisi política i el conflicte social. Setembre de 1936- abril dae 1937. Dau, Barcelona 2012.

-

Edició responsabilitat d'

Contacta amb nosaltres: germinal_1917@yahoo.es

Visita la pàgina: <http://grupgerminal.org/?q=node/517>